

[eu och facket]

Tyska modellen ska skapa Europas förenta stater

Den 1 januari trädde euroländernas så kallade finanspakt i kraft. Det föregivna syftet med pakten är att öka de ingående ländernas "budgetdisciplin och förstärka den "ekonomiska styrningen" inom euroområdet.

Euroländerna ska bland annat i sin nationella lagstiftning förbinda sig att inte ha större [strukturellt] budgetunderskott än 0,5 procent av BNP.

Om ett euroland inte har infört budgetkraven i sin lagstiftning kan EU-domstolen döma landet till böter. Vidare får EU-kommissionen rätt att tillrätta euroländer som inte följer finanspaktens budgettåstramningar.

Finanspakten är ett mellanstatligt avtal men ambitionen är att den så snart som möjligt ska införlivas i EU:s befintliga fördrag och därmed bli en del av EU-rätten.

Euroländerna måste delta i pakten medan övriga EU-länder kan välja att ansluta sig. Alla EU-länder förutom Storbritannien och Tjeckien har valt att skriva under pakten. Den svenska riksdagen ska fatta beslut den 6 mars.

Europa genomgår just nu den allvarligaste ekonomiska krisen sedan andra världskriget. Krisen har blivit en förevändning för makthavarna inom EU att öka överstatligheten och centraliseringen av den politiska makten inom unionen.

Och det är framför allt Tyskland som driver på

utvecklingen och som står modell för densamma.

"Den tyska finanspolitiska modellen kommer att bli modell för Europa. Och det är helt naturligt. Den europeiska penningpolitiken i ECB är en kopia av Bundesbanks låginflationspolitik. Och bedriver man en tysk penningpolitik måste man kombinera det med en tysk finanspolitik", säger Lars Jonung, som under tio år var forskningsrådgivare åt EU-kommissionen i Bryssel.

När Angela Merkel står i det tyska parlamentet, Förbundsdagen, och säger att "vi är i början av att skapa en finanspolitisk union i Europa" så är det Tysklands eget politiska system hon har som mall – en federalism av regler och fristående institutioner som begränsar politikernas makt. Helst av allt vill Merkel att EU-kommissionen ska få vetorätt över nationella budgetar och att länder som bryter mot budgetreglerna ska kunna dras inför EU-domstolen.

För Merkel innebär det att hela unionen ska underkasta sig budgetdisciplin enligt tysk modell – där regler följs, politiken övervakas och överträdelser bestraffas. Euroländernas finanspakt är ett stort steg på vägen. Och, som så vanligt i EU-sammanhang, det kommer mer. Nästa steg är en bankunion.

Vilket är precis vad Berlin vill. Belåtenheten går knappast att uttrycka tydligare än vad gruppledaren i för Angela Merkels konservativa kristdemokrater i parlamentet gjorde för drygt ett år sedan när han stolt deklarerade:

– Nu talar Europa tyska.

Gösta Torstensson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Nyligen presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningsförslag om utövandandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med gränsöverskridande tjänstehandel.

”Det här är ett hot mot hela vårt förhandlings-system. Jag förutsätter att den svenska regeringen kommer att säga nej då detta ska behandlas av Europeiska rådet”, säger LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin.

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning genom ett digitalt nyhetsbrev. Vi finns också som en grupp på Facebook med för tillfället 578 medlemmar. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [arbetsplatsombud i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blume, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund
Rolf Gustavsson, Svenska Lokförararföreningen SLFF
Christel Niby, Fastighetsanställdas Förbund

Starkt euromotstånd i Lettland

Lettland ska i februari ansöka om att få ansluta sig till euroområdet, säger finansminister Andris Vilks, rapporterar TT den 19 december.

Om EU-kommissionen och senare även Europeiska centralbanken, ECB, ger tummen upp kan euroansökan behandlas av medlemsländerna i juni 2013, vilket skulle möjliggöra ett medlemskap från 1 januari 2014.

Hittills har 17 av de 27 EU-länderna euron som valuta. Senast att ansluta sig var Lettlands grannland Estland i januari 2011.

Den lettiska ansökan måste först få klartecken i det lettiska underhuset. Det väntas ske trots att oppositionen mot euron utanför den regerande höger-mittenkoalitionen är stark. Motståndarna kräver en folkomröstning något som regeringen avvisar. Opinionsundersökningar visar att en stor majoritet av letterna är mot att gå med i valutaunionen, augusti i år sade sig 13 procent vara för ett valutabyte medan 59 procent var emot.

ETUC kritiserar EU och IMF

ETUC, samlingsorganisationen för fackliga centralorganisationer i Europa, är kritisk till den ekonomiska politik som EU och IMF påtvingar EU-länderna framför allt i Sydeuropa.

– Genom nedskärningspolitik får vi skörda recession, ökande fattigdom och social ångest, säger ETUC:s generalsekreterare Bernadette Ségol.

– Europas ledare gör fel i att inte lyssna på den vrede som folk uttrycker på gatorna.

Kritik mot grekisk polisinsats mot strejkande

Världsfacket ITUC fördömer i ett uttalande stormningen av en tunnelbanestation som ockuperats av strejkande transportarbetare i Aten. De strejkande arbetarna tvingades att återgå till arbetet för att inte arresteras, med stöd av en undantagslag ursprungligen avsedd för krigstid.

ITUC:s generalsekreterare Sharan Burrow kritiserar EU och IMF för att tvinga Grekland att vidta åtgärder som strider mot internationella konventioner och fackliga rättigheter.

– Trojkans missriktade och olagliga politik fogar långsiktig social och ekonomisk skada till en hel generation. Att tvinga människor att arbeta under hot om arrestering kommer bara att skapa mer misär och instabilitet, säger Burrow.

Att gå den byråkratiska centralmaktens ärenden

Elva europeiska intellektuella har skrivit en debattartikel som publicerades på Expressens kultursida [28 januari]. Artikelnen har fått Aftonbladets krönikör Johan Hakelius att reagera [31 januari]. Han skriver att de elva drömmer om ”ett politiskt centraliserat EU. Superstaten EU, helt enkelt. Och alternativet de elva djupingarna ger oss är inte lockande: ’Antingen politisk enighet eller döden’.”

Johan Hakelius menar att det här är ”ren propaganda”: ”Det är precis det här budskapet de politiska och byråkratiska tokstollarna som drog igång europrojektet pumpar ut. De vill försätta EU i ett permanent undantagstillstånd för att få makten att tvinga samman länderna. De skrämmar med den inre fienden, det vill säga alla som inte vill ha en europeisk superstat. Det är direkt genant att se intellektuella gå denna byråkratiska centralmaktens ärenden, snarare än att ifrågasätta den.”

Dijsselbloem tar över Eurogruppen

Euroländerna har utsett en ny ordförande för deras särskilda finansministerråd, Eurogruppen. Han heter Jeroen Dijsselbloem och kommer från Holland där han utsågs till finansminister så sent som i november i fjol.

Luxemburgs premiärminister och finansminister Jean-Claude Juncker har varit Eurogruppens ordförande ända sedan posten inrättades 2005. Under eurokrisen har det blivit ett allt viktigare uppdrag för att hålla samman eurozonen. Euroländernas 17 finansministrar träffas i regel dagen innan de ordinarie finansministerrådsmötena där alla 27 EU-länder närvarar.

Jeroen Dijsselbloem Jeroen Dijsselbloem tillhör den pragmatiska högerflygeln i det socialdemokratiska partiet PvdA och försäkrar att han är ”en benhård sparpolitiker”.

Sverige stödjer ökat skydd för utländska arbetare

Sverige ställer sig bakom EU-kommissionens förslag att öka ansvaret på företag som anlitar utländska entreprenörer. Men arbetsgivarna ser ett hot mot den fria rörligheten.

Varje år arbetar runt en miljon EU-medborgare tillfälligt i ett annat medlemsland vilket motsvarar 0,4 procent av hela unionens arbetskraft.

De flesta arbetstagarna som utstationeras i ett annat EU-land kommer från Polen, Tyskland, Frankrike, Luxemburg, Belgien och Portugal och de arbetar främst inom bygg- och jordbrukssektorn. De största mottagarländerna för tillfälligt utstationerade arbetare är Tyskland, Frankrike och Belgien.

Regeringen ställer sig bakom kommissionens arbetsmarknadsförslag att huvudentreprenörer ska hållas ansvariga för att utländska underentreprenörer följer gällande avtal och exempelvis betalar ut korrekta löner och betalar in sociala avgifter.

– Vi stöder i huvudsak kommissionens förslag, säger arbetsmarknadsminister Hillevi Engström [m] på.

Hon menar att det måste finnas regler som främjar sund konkurrens och fri rörlighet och att kommissionens förslag på det stora hela gör det.

Under ministermötet avhandlades en av de mest kontroversiella punkterna – huruvida företag måste ansvara för om utländska underleverantörer följer gällande avtal och regler, det så kallade huvudentreprenörsansvaret.

Frågan delade upp medlemsländerna i två läger. Där fjorton EU-länder lagt in så kallade granskningsreservationer mot förslaget – de vill nagelfara det grundligare innan de tar ställning.

– Det var väldigt olika uppfattningar som förespråkades, säger Hillevi Engström som understryker vikten av att direktivet kommer på plats så snart som möjligt.

Förslaget har fått skarp kritik från arbetsgivarernas företrädare som menar att det är oacceptabelt att flytta ansvaret från ett företag till ett annat.

– Ett svenskt företag kanske inte tycker att det är så intressant att utstationera anställda till Polen, eller vice versa, om man riskerar att få svara för exempelvis ett polskt företags försummelser, säger Lars Gellner, arbetsrättsjurist på

arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv.

Han tror dessutom att förslaget kan komma att begränsa den fria rörligheten i EU men att det inte finns några uppskattningar av hur mycket det skulle kunna påverka flödet av arbetare mellan olika EU-länder.

Lars Gellner menar att det redan pågår försöka inom exempelvis byggnadssektorn i Sverige att stävja svartjobb och fusk på olika sätt.

Gösta Torstensson

Centern vill avreglera arbetsmarknaden

Ett av förslagen till nytt idéprogram för Centerpartiet, "En hållbar framtid", är att alla begränsande hinder kring invandring ska slopas. Vem som helst som vill bo i Sverige ska få göra det, tycker partiets migrationspolitiska talesperson Johan Hedin.

– Det är inte trångt i Sverige. Det är klart att vi måste få till en massa reformer, framför allt på arbetsmarknaden för att folk ska komma in och kunna leva sina liv. Men fränsett det så finns det inget som hindrar att vi öppnar gränserna, säger Johan Hedin.

Men till hindren som måste övervinnas för att förslaget ska bli verklighet hör bland annat EU- och Schengenreglerna. Sverige utgör en del av EU:s yttre gräns mot omvärlden. Fri invandring skulle kräva svåra förhandlingar med de andra 26 EU-länderna om en förändring eller ett undantag från EU-fördragen. Och tendensen i den europeiska migrationspolitiken har varit den motsatta.

Ett närmare hinder är det nuvarande regeringssamarbetet. Migrationsminister Tobias Billström [m] vill att invandringen ska förbli reglerad.

– Det finns ingen poäng om man inför fri invandring om det skapar ett låglöneproletariat vid sidan av det vanliga samhället, säger Tobias Billström.

Men det är just det som är Centerns "poäng".

Per Ankersjö, som är ordförande i partiets idéprogramgrupp, betonar att den nya avreglerade migrationspolitiken måste kombineras med en ny arbetsmarknadspolitik. Avgörande inslag är befintliga Centerförslag som flexibla turordningsregler och lägre lön för de som är nya på arbetsmarknaden. I förslaget till idéprogram formuleras det så här: "Det innebär också att delar

av den lagstiftning som omgärdar arbetsmarknaden behöver avvecklas.”

Centerpartiet förklarar att man ”eftersträvar en modell där spelreglerna för arbetsmarknaden fastställs av arbetsmarknadens parter i stället för genom lagstiftning”. Samtidigt skriver idéprogramgruppen under samma mellanrubrik att ”fri konkurrens är en viktig drivkraft i en marknadsekonomi. Monopol, oligopol och karteller utgör ett hot mot den sunda konkurrensen.” Den viktigaste kartellen på arbetsmarknaden är fackföreningarna och kollektivavtalen ”sätter marknadsmekanismerna ur spel”.

Centerpartiet är idag det mest nyliberala av riksdagspartierna. Tankearbetet i det nya Centerpartiet står den så kallade Stureplanscentern och den marknadsliberala propagandaorganisationen Timbro för. Huvudsyftet med en avreglerad migrationspolitik är att avreglera den svenska arbetsmarknaden och försvaga fackförningarnas ställning. Därför bör det förkastas.

Gösta Torstensson

S motsätter sig en federal utveckling av EU

Den 14 december gick remisstiden för Socialdemokraternas nya partiprogram ut. Det har titeln ”Ett program för förändring” och ska antas vid nästa partikongress år 2013.

I avsnittet om EU är visionen en union i olika hastigheter, dvs. att de länder som vill gå vidare mot ett mer federalt organiserat EU ska få göra det, så länge Sverige och andra mer återhållsamma länder slipper att vara med. Man vill ha kvar den inre marknaden, men göra den politiska nivån mer valfri med dess miljöregler, konsumentskydd och arbetsrätt. ”I Europa är det nog bara brittiska konservativa som driver en liknande linje”, skriver Anders Lindberg på Aftonbladets ledarsida [18 december]. Det är nog avsett som kritik, men enligt min mening, som i övrigt inte har mycket gemensamt med Tory-partiet i Storbritannien, är det snarare att betrakta som beröm.

”Vi socialdemokrater vill att EU ska vara ett europeiskt samarbete mellan suveräna stater och avvisar idéerna om att förvandla EU till en europeisk federal förbundsstat”, skriver programkommissionen i sitt förslag till nytt partiprogram.

Om vi har överseende med den rena lögnen att EU är ett ”samarbete mellan suveräna stater” – fördragsändring efter fördragningsändring, har medlemsstaterna på område efter område gett upp alltmer av sin nationella suveränitet (och därmed demokratin) – är det intressant att socialdemokraterna så tydligt markerar sitt avståndstagande från den federalistiska utveckling som EU-institutioner och Tysklands förbundskansler Angela Merkel strävar (med framgång) efter att utveckla EU i. Trots den omfattande maktförskjutning som skett sedan Sverige blev medlem i EU 1 januari 1995, är Socialdemokraterna alltså förespråkare för ett konfederalt organiserat EU. Även om man sedan EU-inträdet stött varje fördragsändring som utvecklat EU i motsatt riktning. I handling prövas tanken.

Gösta Torstensson

Fuskjobb följer med vinstjakt

Peter Wolodarski förundrade sig nyligen på Dagens Nyheters ledarsida över Socialdemokratiska kvinnoförbundets motstånd mot vinstjakt inom välfärden. Vad är problemet med vinster, om det inte handlar om övervinster, frågade han.

Jag föreslår att chefredaktören läser sin huvudledare på motstående sida i samma utgåva av tidningen [21 oktober]. Där finns nämligen svaret. Stockholms stad har beslutat att lärare som arbetar på skolor med sämre resultat än andra ska få lägre löner än sina kollegor. Elevernas prestationer ska vara avgörande.

Berörda lärare befarar att det ska leda till fiffel med betygsnivåerna. Dagens Nyheter instämmer: Skolans resultat är svårfångat. Nationella prov säger något om elevernas kunskaper, men om de kopplas till ett sanktionssystem riskerar de att få skadlig verkan. ”Den styrande kraften ... går från allt som inte mäts till det lilla som blir mätt.” Torftig innötning tränger undan allsidig undervisning och till sist blir kommunens mätinstrument ”främst ... en indikation på hur hårt olika skolor prioriterar träning inför proven”.

Just detta är problemet med de marknadsmekanismer som släppts lösa i den offentliga sektorn och utmynnat i privatiseringar av skola, vård och omsorg. Vinstjakt tränger allmännyttan och yrkeskunnande åt sidan. Fuskjobbet tar över.

Mikael Nyberg

Grekland stoppar strejk med undantagslagar

Den grekiska regeringen använder allt mer repressiva åtgärder för att knäcka de arbetare som vägrar underkasta sig den råa högerpolitiken. Strejkande tunnelbanearbetare i Aten hotades med långa fängelsestraff – om de inte gick tillbaka i arbete.

Grekland är nu inne på sitt fjärde år med åtstramningar dikterade från EU, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden. Den offentliga sektorn och de offentliganställda har drabbats hårt.

Men för att det skuldtyngda landet ska få nya lån kräver den samlade europeiska överheten ännu mer åtstramningar. Bland annat planeras för en tjugofemprocentig lönesänkning för offentliganställda, vilket ska läggas till redan genomförda åtgärder som gett kraftigt minskade inkomster.

De statsanställda tunnelbanearbetarna i Aten tillhör de som vägrar acceptera detta. I mitten av januari gick de ut i strejk och lamslog en stor del av huvudstadens kollektivtrafik.

Regeringen valde då att ta i med hårdhandskarna. Torsdag 24 januari, på strejkens åttonde dag, beordrade transportminister Kostis Hatzidakis de strejkande att återgå i arbete. Ordern gavs med av stöd av en lag som reglerar undantagstillstånd i fredstid, och som bara använts nio gånger sedan militärdiktaturen avskaffades 1974.

Dagen därpå tog regeringen till ännu hårdare metoder för att tvinga till lydnad.

– Tunnelbanearbetarna samlade till möte på en tunnelbanestation som de ockuperade. Vid halvfyra tiden på fredagsmorgonen attackerades de av kravallpolis, berättar George Pontikos. Han är internationell sekreterare för den radikala fackliga fronten PAME.

– Den diktaturlag som regeringen använde sig av säger att den som inte går tillbaka till arbete kan gripas av polisen, fängslas och förlora jobbet, förklarar George Pontikos.

Flera skadades när polisen stormade in på arbetarnas möte. Tio personer greps. De som döms för brott mot undantagslagarna riskerar ända upp till fem års fängelse.

Attacken mot tunnelbanearbetarna fick stor uppmärksamhet i Grekland. Premiärminister Antonis Samaras deklarerade att regeringen inte

tänker böja sig för några trilskskande arbetsgrupper, ett uttalande som säkert applåderades av både den ekonomiska och den politiska eliten i Europa.

Regeringens agerande väckte vrede bland andra arbetsgrupper. Redan under fredagsmorgonen samlades hundratals personer utanför den avspärrade tunnelbanestationen.

Samma dag gick buss- och spårvägsanställda i huvudstaden ut i en solidaritetsstrejk. Trots att också deras aktion stämplades som olaglig fortsatte strejken under hela helgen. Bussförarna planerade att strejka fram till onsdag denna vecka. Dessutom planerar elektrikerförbundet en solidaritetsstrejk till på torsdag.

– På lördagen arrangerade PAME en demonstration i Aten till försvar för arbetarnas strejkrätt, säger George Pontikos.

Tusentals slöt upp och visade sin solidaritet med tunnelbanearbetarna och krävde att diktaturlagarna ska rivas upp. I ett uttalande skriver PAME att dessa lagar används av trepartiregeringen för att försöka krossa varje form av motstånd mot en politik som endast syftar till att värna profiterna och kapitalisternas privilegier.

Solidaritetsaktioner har också genomförts i andra länder. George Pontikos berättar att det brittiska transportarbetarfacket RMT demonstrerat utanför Greklands ambassad i London. I en hälsning till PAME beskriver RMT:s ordförande Bob Crowe den grekiska regeringens åtgärder som odemokratiska, våldsamma och repressiva.

Patrik Paulov

**Stöd Folkrörelsen
Nej till EU:s
kampanjfond. Sätt
in ett valfritt be-
lopp på plusgiro
603 95 78 – 7.**

Sverige förebild för järnvägsavreglering i EU

Nyligen presenterade EU-kommissionen sitt fjärde järnvägspaket som bland annat innebär att de nationella marknaderna för persontrafik ska konkurrensutsättas.

– Vi måste fatta de svåra beslut som krävs för att omstrukturera den europeiska järnvägsmarknaden så att innovation och bättre tjänster främjas, säger transportkommissionär Siim Kallas i ett uttalande.

Om dagens EU-förslag antas av EU-parlamentet och EU:s ministerråd kommer bland annat tågaktörerna att bli fristående från de företag som sköter driften av järnvägen. Europeiska järnvägsbyrån ges rollen att godkänna nya tåg och säkerhetsintyg.

EU-kommissionen använder Sverige som ett exempel på en lyckad avreglerad järnvägssektor. 2012 var det första året som den svenska persontrafiken var helt avreglerad i Sverige och tillsammans med Storbritannien är man ensam i Europa med helt öppna marknader.

Att avregleringen av järnvägssektorn i Sverige varit "lyckad" ifrågasätts av författaren och journalisten Mikael Nyberg som har granskat avregleringen av järnvägen och skrivit en bok med titeln "Det stora tågrånet".

– I trafikpolitiken har fixeringen vid de ekonomiska styrmedlen berett väg för konkurrensutsättningen och försvagat de parlamentariska institutionernas inflytande över transportsystemet, säger Mikael Nyberg.

2002 till 2009 sjönk de direkta kostnaderna för arbetet ute i spåren med underhåll och renoveringar. Men samtidigt steg de samlade utgifterna. Orsaken var skenande kostnader för att hålla reda på de marknadsmekanismer som introducerats.

2011 anslog regeringen 800 miljoner extra till banunderhållet. Drygt en sjättedel av beloppet överförde Trafikverket till ett privat företag som missskött uppgiften att hålla banorna i Västra Götaland i skick. Brittiska Balfour Beatty fick 125 miljoner kronor för att ge upp sitt kontrakt. Samma företag är efter en ny upphandling tillbaka ute i spåren. Med fortsatta svårigheter att klara sitt jobb.

För 2012 och 2013 höjde regeringen extraanslaget till 1,8 miljarder per år. I september 2012 talade Mikael Nyberg med verksamma i

branschen. Då hade ingen ännu sett till dessa pengar.

– Underhållsvolymerna var desamma som förut. Strax därpå fick entreprenörerna besked om att årets anslag till Trafikverket var förbrukat. Planerade projekt ställdes in, andra avslutades i förtid och underhållspersonal varslades om uppsägning.

– I Storbritannien tvingade folkopinionen landets politiker att retirera ur privatiseringen av banunderhållet efter en rad svåra tågolyckor där många resenärer omkom och skadades, säger Mikael Nyberg. Hur långt går det i Sverige innan det blir en vändning?

Jörgen Lundström, ordförande för Seko Infranord som organiserar banarbetarna, sitter typiskt nog i övertalighetsförhandlingar när undertecknad får kontakt med honom.

– 190 varsel att hantera därför att nyupphandlingarna minskar och alla i branschen räknar med sjunkande omsättning trots alliansens "extra" anslag om 3,6 miljarder för 2012 och 2013. Av de 1,8 miljarderna för 2012 redovisar Trafikverket att 561 miljoner betalats ut som förstärkning i underhållskontrakten. Mindre än var tredje krona blir till åtgärder i spår! Färre jobb, mindre underhåll trots extra anslag. Det är en märklig ekvation, konstaterar Jörgen Lundström.

– Alla ser det ohållbara och det rent ut dumma i att försöka driva infrastruktur och samhällsnytta med marknadens krafter som enda reglering, ändå så väljer människor som faktiskt måste besitta en intelligens som i alla fall gett dem uppdraget/jobbet som politiker i Sverige eller i EU den dummaste lösningen. Vems uppdrag har de egentligen?

– Pengar som ingen har sett eller gett någon effekt eftersom banstandarden är fortfarande dålig och Trafikverket räknar med att det kommer att ta 7 till 10 år att komma ifatt med det eftersatta underhållet. Min bedömning är att det kommer att ta ännu längre tid med det pågående systemfelet.

Att Sverige är förebild för EU-kommissionen i strävandena att avreglera järnvägen inom hela unionen låter som ett dåligt skämt för Jörgen Lundström.

– För något år sedan läste jag att en svensk representant i EU framförde Sverige som ett dåligt exempel på avreglering när detta diskuterades i EU. "Gör inte som i Sverige" var budskapet.

Gösta Torstensson

1800-talets marknadskaos har återuppstått i Sverige

Redan i järnvägens barndom stod det klart att tågtrafiken kräver planhushållning i någon form. Men Sverige har som första land i Europa sökt sig tillbaka till 1800-talets marknadskaos. Det kostar på, och det kommer att kosta än mer om sönderfallet får fortgå. Storbritannien, som följde Sverige i spåren, har fått anslå väldiga summor för att röja upp efter sina privatiseringar inom järnvägen. Så länge marknadsordan består gör mer pengar till den svenska järnvägen begränsad nytta, menar Mikael Nyberg.

2011 tycktes det finnas en majoritet i riksdagen för att återföra banunderhållet i statlig regi. För första gången sedan den socialdemokratiska ledningen påbörjade söndringen av den statligt samordnade järnvägen anslöt sig partiet till kritikernas skara. "Vi har varit för en del av avregleringen, men på vissa håll har det gått för långt, till exempel för banunderhåll. Det behövs statliga bolag som kan ta samhällsansvar", förklarade den dåvarande ekonomisk-politiska talesmannen Tommy Waidelich.

VÅREN 2012 DÖMDE TRAFIKUTSKOTTET ut konkurrensutsättningen av arbetet med att hålla infrastrukturen i skick:

"I Sverige har regeringen, i motsats till andra länder, valt att avskilja järnvägsunderhållet från Trafikverket genom att bolagisera verksamheten och låta verket upphandla underhållet i konkurrens. De senaste årens stora problem i järnvägsystemet har enligt utskottet visat att det är fel väg att gå. Den uppdelning och splittring av underhållet som det innebär, med en rad inblandade aktörer utan helhetsansvar eller fullgod kunskap om arbete på spåren, kan enligt utskottets mening bidra till kapacitetsbrist med förseningar och inställda tåg samt säkerhetsrisker."

Efter denna klarsynta kritik lämpades frågan över till infrastrukturministern. Riksdagsmajoriteten uppmanade regeringen att "återkomma till riksdagen med förslag på hur underhållet av järnvägsinfrastrukturen ska organiseras".

Regeringen skickade ärendet vidare till Trafikverkets generaldirektör Gunnar Malm, en av konkurrensutsättningens främsta tillskyndare. I ett yttrande från september 2012 hävdar verket att underhållsarbetet i alla fall inte fungerar sämre

än förut. "Forskningen ger inga direkta svar", heter det, "men erfarenheten visar att det tar tid att utveckla marknaden." Snön och trängseln på spåren får skulden för de aktuella svårigheterna, och fortsatt sjunkande "kundnöjdhet" de senaste åren tolkas som ett informationsproblem: massmedia har fokuserat på bristerna inom järnvägen, resenärerna har vant sig vid snabb och korrekt information och "andelen pendlare och affärsresenärer [har] ökat vilket innebär högre förväntningar".

Ett "ambitiöst utvecklingsarbete" sägs pågå för att effektivisera organisationen och "hantera utmaningarna". Under rubriken Höjd kompetens och utveckling av nya metoder framhåller verket att marknaden öppnats för utländska entreprenörer, vilket antas främja produktivitet och kvalitet. Ett exempel anförs: Balfour Beatty, koncernen som i Sverige fått 125 miljoner kronor för sin oförmåga att fullgöra gällande kontrakt och i Storbritannien dömts som ansvarig för dödsolyckan i Hatfield 2000.

TRAFIKVERKET SLÅR I SIN SAMMANFATTNING fast att ett återtagande av underhållet i statlig regi skulle störa utvecklingsarbetet, föra med sig administrativa merkostnader och i onödan sluka "ledningskapacitet och kompetens".

Regeringen drar samma slutsats i ett svar till trafikutskottet hösten 2012. Men nu handlar det

Bild: ROBERT NYBERG

inte längre om att defensivt yrka på mer tid för marknaden att visa resultat. På riksdagens begäran om ett genomtänkt förslag till reorganisering av banunderhållet svarar infrastrukturministern med en 26 sidor lång framgångssaga. Statistik som Trafikverket förser med reservationer är plötsligt otvetydiga bevis för konkurrensutsättningens fördelar. Effektivitet, punktlighet, säkerhet – allt påstås ha blivit bättre. I en internationell utblick tillstår regeringen att drift och underhåll av järnvägen i de flesta länder sker i egen regi men tillägger att ”det finns ett antal exempel på länder som valt att handla upp detta i konkurrens, exempelvis Sverige och Nederländerna”. Inte en stavelse om sammanbrottet för privatiseringen i Storbritannien.

BESKEDET ÄR OTVETYDIGT: REGERINGEN ämnar inte medverka till den reorganisering som riksdagen efterlyst. Vad gör oppositionen? Den överlämnar än en gång frågan till den trilskande ministern. Alla inser att åtgärden bara kommer att utmynna i nya förhållningar, men socialdemokraterna var i sina förhandlingar med Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte redo att gå längre. Ett skäl, får jag veta, är partitaktiskt. Tågeländet är för tillfället den borgerliga alliansens bekymmer, och så ska det förbli mandatperioden ut. Men viktigare är förmodligen att ledande socialdemokrater svajar i sakfrågan. De vill inte binda sig för att återföra banunderhållet i statlig regi.

”Nej, jag vill inte börja med återreglering”, förklarade Stefan Löfven i en av sina första intervjuer som partiledare. Det var inte tal om att ”gå tillbaka till det som var” inom järnvägen och andra områden.

Till sin nya motion om en utredning av banunderhållet har partiet lagt förslag om att ge kontrakten med entreprenörerna en ny utformning och låta Trafikverket självt utföra besiktningen av banorna. Det presenteras som omedelbara åtgärder i väntan på senare reformförslag. Men det är också en öppning för den linje socialdemokratin utvecklat i debatten om vinster inom vård, skola och omsorg. Upplösningen av det allmännyttiga ska inte avbrytas, den ska skötas snyggt med kvalitetskrav och kontroller.

Så rullar det på trots att få utanför kretsen av profitörer och politiskt ansvariga anser att återgången till 1800-talets marknadskaos inom järnvägen fått gynnsamma följder. Det påminner om borgerlighetens oförmåga att göra något åt

Bild: ROBERT NYBERG

det sena 1800-talets järnvägselände. Den allmänna meningen var att järnvägen måste ”enhetliggöras”, det vill säga underställas en planhushållning i någon form, statlig eller monopolkapitalistisk. Riksdagen tillsatte utredningar och avhöll debatter, men inget hände förrän arbetarrörelsen på 1930-talet bröt in i regeringsorganen och kris och krig försvagade motståndet mot ett förstatligande.

Behovet av samordning är större idag. För att hejda den globala uppvärmningen måste hela transportsystemet ställas om. Men våra politiska organ förmår inte åstadkomma något som ens är i närheten av krigsårens planhushållning. I årtionden har de ägnat sig åt att lösa upp vad som funnits av ordning och reda. Nu begär regeringen och den trosvisse generaldirektören Gunnar Malm ytterligare respekt för de destruktiva mekanismerna inom järnvägen att verka, och ledningen för socialdemokratin triangulerar sig runt i en liberalism som var efter sin tid redan vid förra sekelskiftet.

En yttre kraft förvärrar läget. Europeiska unionen driver på för fortsatt söndring. Den konkurrensutsatta svenska järnvägen är det stora föredömet för strategerna i Bryssel. Jag gissar att de sällan får tillfälle att böka sig fram genom vagnarna på ett Öresundståg på jakt efter en fungerande toalett.

Mikael Nyberg

Stoppa euroländernas åtstramningspakt!

Statistiska centralbyråns senaste undersökning visar att bara tio procent av svenskarna skulle rösta ja till euron i dag. Det rekordlåga stödet för euron är logiskt. Eurokrisen drabbar miljontals människor i Europa. De kastas ut i arbetslöshet och misär. Den politiska högern använder krisen till att bryta ner välfärdssamhället. Deras mål är att rulla tillbaka allt det som arbetarrörelsen byggt upp under efterkrigstiden och de som drabbas hårdast är kvinnorna.

Euron var ursprungligen de europeiska storföretagens projekt. Ett projekt som fick sitt viktigaste stöd av statsmän som bar på en stormaktsdröm om en valuta lika mäktig som dollarn. Stormaktsdrömmar slutar förr eller senare i katastrof. I detta fall kom katastrofen till och med snabbare än vad vi euromotståndare hade trott. Euron och nyliberalismen har gjort fiasko. Men nyliberalerna fortsätter att styra EU.

Avregleringen av finansmarknaderna medförde snabbt växande spekulation i nya "finansiella produkter" som inte skapar nya jobb. Fastighetsbubblor uppstod i USA och flera EU-länder. Bostadsbubblan sprack först i USA men krisen spred sig snabbt vidare till Europa, inte minst via de nya "finansiella produkterna" som bland annat omfattade en del av de kostsamma bostadslånen i USA. Om något blev tydligt, så var det att marknaderna inte kan sköta sig själva.

Problemet är att eurokrisen nu utnyttjas av kapitalet och den politiska högern. Vi måste komma ihåg att välfärdsstaten aldrig var ett avtal mellan vänner. Välfärdsstaten var ett resultat av organiserad facklig och politisk kamp. Välfärdsstaten var en historisk eftergift från kapitalet som tillbakapressats av en framgångsrik arbetarrörelse. Nu slår kapitalet och högern tillbaka. Genom EU tvingas krisländerna till extrema åtstramningar som innebär kraftigt sänkta löner och pensioner, massiva privatiseringar, nedskärningar inom skola, vård och omsorg samt starkt försämrad arbetsrätt. Välfärdstaterna i EU faller samman. En efter en.

Den överväldigande majoriteten av de personer som lagt fast finanspaktens regelverk är välavlönade och maktfulla män. Ingen av dessa män behöver själv bära de bördor som åtstramningspolitiken medför. De största förlorarna är lågavlönade och arbetslösa kvinnor. Många kvin-

nor är beroende av arbetstillfällen i den offentliga sektorn. De drabbas dubbelt när den monteras ner. Kvinnor tvingas ta mer ansvar för det oavlönade arbetet. De måste sluta arbeta eller gå ner till deltid för att ta hand om barn, gamla och sjuka när förskolor och äldreomsorg läggs ner. I hushållens pressade ekonomiska situation ökar också våldet mot kvinnor. Vi ser alltså att åtstramningspakten grundas på både nyliberala och patriarkala strukturer och värderingar.

Jämför med krisens Island som tack vare en egen valuta kunnat anpassa växelkurs och ränta till det verkliga läget och därigenom påbörja vägen tillbaka, med en vänsterregering vid rodet.

För att få fler vänsterregeringar till makten inom EU krävs mobilisering av alla människor som försvarar välfärdsstaten och jämlikhetens värderingar. Åtstramningspakten måste rivas upp. EU-länderna behöver offentliga investeringar som skapar nya jobb. Jämställdhet får inte sättas åt sidan "tills krisen löser sig". Den backlash vi ser i dag kräver att vi gemensamt reser oss och säger ifrån.

Mikael Gustafsson

Seger för dansk fackföreningsrörelse

Den danska fackföreningsrörelsen vann nyligen många års viktigaste strid, när den danska motsvarigheten till Arbetsdomstolen godkände blockaden av Restaurant Vejlegarden.

Konflikten har fått stor uppmärksamhet i media och fått en symbolisk betydelse i stil med den svenska striden om Salladsbaren i Göteborg för några år sedan.

Den startade då Vejlegarden sade upp sitt kollektivavtal med det LO-ansluta fackförbundet 3F. Istället tecknade man avtal med en kristen fackförening, som innebar sämre villkor för de anställda på en lång rad punkter.

I mars blockerade 3F Vejlegarden och andra fackförbund inledde sympatiåtgärder. Man såg framför sig en framtid då alternativa "gula" fackföreningar skulle kunna breda ut sig och dumpa lönerna.

"Det hade", varnade LO:s advokat Pernille Leidersdorff-Ernst, "blivit nästan omöjligt att försvara de löne- och arbetsvillkor som man kämpat för i 100 år."

Gösta Torstensson

Baktankar från en EU-rabulist

ÄVEN KOMMUNERNA OMFATTAS AV EU:S direktiv om fri rörlighet på den inre marknaden. Det innebär, enligt regeringen, att kommunerna är skyldiga att anmäla förslag till nya kommunala föreskrifter till EU-kommissionen. Det gäller föreskrifter som ställer krav på tillstånd eller anmälningsplikt för att bedriva en verksamhet, exempelvis torghandel, tivolin eller privat barnomsorg.

Där rök delar av den grundlagsfästa kommunala självbestämmanderätten. I regeringsformens artikel 4.1.5 kan man läsa: "Folkstyrelsens principer skall tillämpas även på den kommunala sektorn." Och att "Kommunal självstyrelse kan definieras som en princip att kommunen själv ska bestämma över sina angelägenheter."

"I SVERIGE HAR VI NU ÄNTLIGEN FÅTT en större debatt om de kommersiella bolagens plats i den skattefinansierade välfärdssektorn. Tonläget från välfärdskapitalets intresseorganisationer och deras politiska representanter – i flera fall socialdemokrater som löst in sitt politiska kapital i riksdaler – är exceptionellt högt. Det varnas för "kosackval" och "vanmakt".

Det skriver Ali Esbati i en krönika i Magasinet Arena [nr 6/2012].

Han fortsätter: "Frågan om vinstdrivande välfärdstjänster rör centrala delar av vår samhällsorganisering. Det handlar, inte minst, om en dragkamp om statens roll: Direktöverföring av skattepengar till samhällets mest besuttna, eller fredande av en del verksamheter från kommersialismens logik?"

SOM EN MOTREAKTION PÅ PREMIÄRMINISTER David Camerons skeptiska EU-tal den 23 januari, startar brittiska EU-anhängare föreningen "Centre for British Influence".

I ett uttalande säger gruppen att man samlar likasinnade för att "motverka brittisk EU-fobi".

En av de tongivande medlemmarna är Kenneth Clarke, minister i David Camerons regering. Han säger att Storbritannien står oerhört starka som en del av EU:s marknad på 500 miljoner människor.

En annan av medlemmarna är Lord Mandelson, dvs. Peter Mandelson, tidigare EU-kommissionär och arkitekten bakom "New Labour" när

Tony Blair blev premiärminister och fortsatte den politiska högervändning som inletts av tidigare konservativa premiärministrar.

Elaka tungor frågade sig vad det var för skillnad mellan Tony Blair och Margret Thatcher? Blair hade ingen handväska.

"VI TILLHÖR EU:S INRE KÄRNA OCH KOMMER att hamna i euron vi också". Det säger före statsministern Göran Persson på sedvanligt arrogant sätt i en stor intervju i Svenska Dagbladet [15 december].

Att 82,3 procent av svenska folket säger nej till euron enligt den senaste SCB-undersökningen bekommer inte den numera välavlönade näringslivsmannen och storbonden Göran Persson i Torp. På den tiden han var kommunalråd i Katrineholm kallades han Nivea – fet och dryg.

PRIVATA OCH VINSTDRIVANDE AKTÖRER INOM skola, vård och omsorg är alla riksdagspartier förutom Vänsterpartiet anhängare av. Det talas om "valfrihet" och "mångfald" för oss som konsument av dessa välfärdstjänster som tidigare drivits i offentlig regi [och utan vinstintresse] av kommuner och landsting.

I den debattartikel i Svenska Dagbladet [16 december] skriver Hanna Hallin och Anna Ardin, från tankesmedjan Sektor 3, att "Det vi ser i dagens system är att andelen ideella, kooperativa och småskaliga alternativ krymper i takt med att storskaliga, kommersiella aktörer växer. Det om något riskerar att minska medborgarnas valfrihet".

EUROLANDET IRLAND ÄR PÅ RÄTT VÄG, påstår Sveriges största morgontidning [Dagens Nyheter, 13 december] på sina ekonomisidor. I verkligheten har lönerna sänkts med i snitt 26 procent, det har gjorts stora nedskärningar i välfärden och skatter har höjts kraftigt. Samtidigt har den rikaste tiondelen av befolkningen fått en ökning av den disponibla inkomsten med åtta procent!

En taxichaufför i Dublin förklarar för Aftonbladets Katrine Kielos [Aftonbladet 16 december], att Angela Merkel med euron håller på att åstadkomma allt som Adolf Hitler inte lyckades uppnå med stridsvagnar.

Gösta Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.

www.nozeu.com